

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยนับเป็นประเทศหนึ่งที่มีชนกลุ่มชาติพันธุ์หลากหลาย เช่น ชาวจีน ชาวญวนและอื่น ๆ อีกมาก ได้มีการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม (Cultural Assimilation) ตนเอง ชาวเขาก็นับว่าเป็นชนกลุ่มชาติพันธุ์อีกกลุ่มหนึ่งซึ่งมีเป็นจำนวนมากในเขตภาคเหนือ ปัจจุบันมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นทั้งจากการเพิ่มตามธรรมชาติ (Natural Increase) และการเพิ่มขึ้นโดยการย้ายถิ่นจากนอกประเทศเข้ามาในประเทศไทยด้วย สาเหตุจากการแสวงหาที่ทำกินตลอดจนปัญหาทางการเมืองและอื่น ๆ การเพิ่มของประชากรชาวเขาได้ก่อให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง มีการวิจัยมากมายรวมทั้งการวิจัยของนักวิชาการทางตะวันตกซึ่งเข้ามาทำการศึกษาในแง่มุมต่าง ๆ เกี่ยวกับชาวเขาในประเทศไทย จังหวัดน่านเป็นจังหวัดที่มีชาวล้านอาศัยอยู่ค่อนข้างมาก ในอุทยานแห่งชาติดอยภูคาที่มีชาวล้านอาศัยอยู่ ซึ่งอุทยานแห่งชาติดอยภูคาอยู่ห่างจากจังหวัดน่านไปตามทางหลวงหมายเลข 1080 ระยะทาง 60 กิโลเมตร จากนั้นใช้เส้นทางปัว-ป่อเกลือ อีกประมาณ 25 กิโลเมตร ถึงที่ทำการฯ อุทยานแห่งชาติดอยภูคาอยู่สูงจากระดับน้ำทะเล 1,980 เมตร มีพื้นที่ประมาณ 1,680 ตารางกิโลเมตร ลักษณะพื้นที่เป็นภูเขาสูงชัน มีสภาพป่าดิบเขา ป่าดิบชื้น ป่าดิบแล้ง ป่าสน ป่าเต็งรัง มีความอุดมสมบูรณ์ทำให้ชาวล้านอาศัยป่าผืนนี้ทำการเกษตรเลี้ยงชีพ สภาพการผลิตของสังคมชาวล้านบนดอยค่อนข้างเรื้อรังแค่น ยังในสภาพที่ขาดความช่วยเหลือจากทางราชการด้วยแล้ว คราวเรือนชาวล้านส่วนใหญ่ล้วนแต่ผลิตไม่พอยังชีพในบางปีที่ประสบภัยธรรมชาติซ้ำเติมต้องถึงขั้นขุดหาเพื่อถนอมป่าและกลอยเพิ่มเติม หรือหาของป่าเพื่อประทังชีวิตหรือไม่ก็ต้องอาศัยข้าวโพดที่เก็บไว้เลี้ยงหมูหรือที่เป็นพันธุ์สำหรับปีต่อไปมาเป็นอาหารแกัดในบางช่วง

ชาวล้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านบนอุทยานแห่งชาติฯ ในปัจจุบันได้รับการพัฒนาด้านการศึกษาและสาธารณสุข ภาครัฐทำให้ชาวล้านมีการเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน โดยเฉพาะด้านการเกษตรแบบพอยังชีพ การประกอบอาชีพของชาวล้านอันเนื่องมาจากปัจจัยต่าง ๆ ที่เข้าไปในชุมชน เช่น ถนนลูกรัง สถานศึกษานอกโรงเรียน วิทยุ-เทป โทรทัศน์ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เข้าถึงชุมชนและหมู่บ้านของชาวล้านทำให้โครงสร้างของชุมชนเริ่มเปลี่ยนแปลงปรับสภาพให้มีความใกล้เคียงกับของสังคมคนพื้นราบมากขึ้น

จากการศึกษาข้อมูลการทำการเกษตรแบบพอเพียงชีพของชาวดินในอุทยานแห่งชาติดอยภูคาที่มีศักยภาพในการทำการเกษตรแบบพอเพียงชีพในขณะที่สภาพแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาขึ้นนำสู่ความยั่งยืนและอาศัยธรรมชาติในการดำรงชีพได้อย่างเหมาะสมแต่ในขณะเดียวกันชาวดินบนอุทยานฯ มีผลผลิตที่ได้จากการทำการเกษตรน้อยมากแต่ชาวดินก็ดำรงชีพได้อย่างพอเพียง จึงเป็นเรื่องที่น่าศึกษาเป็นอย่างยิ่งเพราะจะทำให้ประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนและต่อเนื่องในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการทำการเกษตรแบบพอเพียงชีพ ของชาวดิน ในอุทยานแห่งชาติดอยภูคา
2. เพื่อศึกษาศักยภาพ ปัญหาข้อเสนอแนะการพัฒนาของชาวดินในการทำการเกษตร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยเรื่องนี้ทำให้รู้และเข้าใจถึงสภาพความเป็นอยู่และการเกษตรแบบพอเพียงชีพของชาวดินในปัจจุบัน เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาใช้เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการเกษตรทั้งภาครัฐและเอกชน

ขอบเขตและวิธีการวิจัย

ประชากรที่ทำการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านหนองน่าน หมู่ที่ 12 ตำบลบ่อเกลือใต้ อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน จำนวน 62 ครัวเรือน โดยการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับการทำการเกษตรแบบพอเพียงชีพและแนวทางการพัฒนาในการทำการเกษตรในอนาคต

นิยามศัพท์เฉพาะ

ชาวถิ่น หมายถึง ประชากรที่อยู่ในหมู่บ้านหนองน่าน ตำบลบ่อเกลือใต้ อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน

สภาพความเป็นอยู่ หมายถึง การดำรงชีวิตของชาวถิ่นในหมู่บ้านหนองน่าน ตำบลบ่อเกลือใต้ อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน

การเกษตรแบบพอยังชีพ หมายถึง การปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์เพื่อการยังชีพของชาวถิ่น รายได้ หมายถึง การจำหน่ายของป่าและรับจ้างแรงงาน

รูปแบบการเกษตร หมายถึง การทำการเกษตรแบบไร่มุมนเวียนของชาวถิ่น ศักยภาพ หมายถึง คุณสมบัติที่มีอยู่ในสิ่งต่าง ๆ อาจทำให้พัฒนาหรือให้ปรากฏเป็นสิ่งที่ประจักษ์ได้

ระยะเวลาทำการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ศักยภาพและปัญหาของการเกษตรแบบยังชีพของชาวถิ่นใน บ้านหนองน่าน ตำบลบ่อเกลือใต้ อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน ใช้เวลาในการวิจัยตั้งแต่เดือน กันยายน พ.ศ. 2541 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 6 เดือน